

VÝSTAVA RYTÍŘI NEBES V HISTORICKÉ BUDOVĚ NÁRODNÍHO MUZEA

Ondřej Štěpánek

Mezi instituce, které dlouhodobě rozšiřují svou sbírku předmětů spojených s působením československých příslušníků v řadách RAF, patří Muzeum českého, slovenského a ruského exilu 20. století, které sídlí v Brně. Jeho zakladatel a ředitel Jan Kratochvíl se o otázky spojené s Britským královským letectvem zajímá již desítky let a publikoval na toto téma i řadu publikací.

Dalším výsledkem vycházejícím z jeho sběratelské činnosti se mimo to stala rovněž řada výstavních projektů prezentovaných nejenom v tuzemsku, ale po celém světě. V rámci RAF se zaměřuje na jednotlivé perutě, do kterých Čechoslováci náleželi, ale též na celkový kontext jejich působení a jejich další poválečné osudy, což odráží zejména výstava autorem nazvaná totožně mj. jako starší britsko-ame-

rický velkofilm z prostředí první světové války „Rytíři nebes“. Ta byla prezentována již v několika prostorech, na základě jejich rozdílnosti došlo vždy k drobným obměnám. Exponáty se na jednotlivých místech vždy plně neshodovaly, díky čemuž měla širší veřejnost možnost postupně se seznámit i s dalšími zajímavými a zpravidla unikátními předměty ze sbírek instituce. Také díky tomu se výstava těšila velkým návštěvnickému zájmu a během všech jejích prezentací ji navštívila i řada významných osobností, včetně několika z posledních žijících československých příslušníků RAF.

Výstava Rytíři nebes byla poprvé veřejnosti představena v Pavilonu Morava na Brněnském výstavišti během čtrnácti dní v říjnu 2017, kde ji autor doplnil i díky venkovním prostorům a rozlehlosti areálu o legendární stíhací letoun

Obr. 1. Celkový pohled na přední část výstavy Rytíři nebes v HB NM, foto Národní muzeum.

Obr. 2. Celkový pohled na panely s částí výčtu čs. příslušníků v RAF ve výstavě Rytíři nebes v HB NM, foto Národní muzeum.

Obr. 3. Fotografie čs. příslušníků v RAF na panelu ve výstavě, foto Národní muzeum.

Obr. 4. Vitrína s uniformou plk. Josefa Brykse, foto Národní muzeum.

Obr. 5. Vitrína s uniformou por. Ladislava Šestáka, foto Národní muzeum.

Obr. 6. Detail uniformy RAF por. Ladislava Šestáka, foto Národní muzeum.

Spitfire. Od 28. 11. téhož roku se pak výstava přesunula do brněnského Technického muzea, kde byla nově zařazena část výstavy věnovaná v dané době blízcímu se stému výročí československého letectva, a pojímala tak i období první československé republiky.

Prezentace výstavy v Historické budově Národního muzea byla slavnostně otevřena u příležitosti sedmdesátého pátého výročí vylodění v Normandii dne 6. 6. 2019, pro veřejnost pak následující den. Část panelů nebo výstavního fundusu byla použita totožně jako při předchozích instalacích tohoto projektu. Přesto si však pražská podoba této výstavy v Národním muzeu vyžádala velkou řadu nutných úprav a rozšíření zejména vzhledem ke značně odlišnému prostoru v rekonstruované historické budově. Výstava byla nově rozšířena o velké množství panelů především s působivými velkoplošnými fotografiemi z období druhé světové války na bocích hlavního sálu výstavy. Celou velkou plochu podlahy v hlavní výstavní místnosti poprvé pokrýval černý baletizol, který měl díky doplnění o výrazné polepy vyvolávat v návštěvnicích dojem přítomnosti na letištní ploše, vedle které jsou seřazeni příslušníci RAF v uniformách. Výstavní projekt Rytíři nebes poprvé při této instalaci rozšířil efektivní audiovizuální prvek přeletu stíhačky spitfire za zvuku motoru v přední části výstavního sálu, k vidění bylo i video se vzpomínáním generála Nedvěda na válečné zážitky.

Většina předmětů byla prezentována ve vysokých vitrínách. Do jejich zadní části autor umístil figuríny s různými uniformami velikanů čs. letectví – generálů Fajtla, Liškutína nebo Nedvěda. Drobnější osobní předměty českosloven-

Obr. 7. Vitrína s uniformou pplk. Rudolfa Sedláčka a osobními předměty pplk. Bohumila Ryšánka a pplk. Hanuše Poláka, foto Národní muzeum.

Obr. 8. Vitrína s uniformou a osobními předměty por. Františka Bartoše, foto Národní muzeum.

Obr. 9. Vitrína s uniformou a osobními předměty por. Františka Bartoše, foto Národní muzeum.

Obr. 10. Pouštní blůza a vyznamenání DFC a AFC genmjr. Miroslava Liškutína, foto Národní muzeum.

Obr. 11. Osobní dokumenty plk. Miroslava Štěpánka, foto Národní muzeum.

ských letců byly umístěné na skleněných stolcích před figurínami. Další část autentických předmětů včetně záchranného člunu generála Nedvěda návštěvníkům nabízelo dioráma v přední části sálu.

Pracovníci oddělení vzdělávání Národního muzea připravili k výstavě lektorovaný program pro žáky druhého stupně základních škol a studenty středních škol. Mimo to pořádalo Národní muzeum k výstavě i řadu doprovodných programů, např. konferenci „Cesta za svobodou – českoslovenští letci v perutích Královského letectva a jejich osudy po návratu do Evropy“, která vznikla ve spolupráci s Památníkem Lidice. Vznikl rovněž cyklus přednášek v Historické budově Národního muzea, komentované prohlídky nebo

pro velký úspěch opakovaná akce určená primárně pro děti „Alespoň na víkend vstup do RAF“.

Výstava zejména díky unikátním exponátům původně patřícím těm nejvýznamnějším osobnostem z řad československých příslušníků Royal Air Force patřila mezi hlavní lákadla znovuotevřené budovy na Václavském náměstí a měla také sloužit jako důstojné připomenutí osudů dlouho opomíjených hrdinů z naší poměrně nedávné minulosti. K výstavě vyšla také aktualizovaná verze unikátní dvojjazyčné publikace, která poskytuje na 717 stranách českým i zahraničním vážným zájemcům o dané téma další informace zejména o působení československých příslušníků v leteckých perutích v Británii.